

Pargas
Parainen

SAARISTO-OHJELMA 2026 - 2029

**Luonnos kaupungin-
hallitukselle 5.10.2026.**

Kuva: Eva Sjöman



VISIO

Luomme yhdessä saariston, jossa kasvu näkyy ja tuntuu arjessa – vahvana ja turvallisena paikallisena elämänä, kodeissa ja työpaikoilla. Fyysinen ja digitaalinen saavutettavuus ja toimivat palvelut tekevät saaristossa elämisestä, työskentelystä ja yrittämisestä mahdollista ja houkuttelevaa ympäri vuoden.

Kasvu rakentuu rohkeudesta, mutkattomuudesta ja rakkaudesta, ja se näkyy ylpeytenä saaristostamme, yhteisöllisyydestämme ja elämänlaadustamme, ei pelkkinä numeroina.

Parainen on maailman saaririkkain saaristokaupunki, jossa vesistöesteet, hajanainen asutus ja ajallisesti pitkät etäisyydet vaikuttavat asumisen, työn, yrittäjyyden, palvelujen, varautumisen ja elinvoiman edellytyksiin. Saaristoyhteisöissä työpaikat, palvelut, koulu, lautat, yrittäjyys ja tulomuutto ovat niin tiiviisti sidoksissa toisiinsa, että muutos vain yhdessä näistä osa-alueista vaikuttaa nopeasti koko paikallisyhteisön elinvoimaan. Tämän vuoksi tarvitaan saaristo-ohjelma, jossa saaristoa ei käsitellä poikkeuksena, vaan erityisenä kehittämisympäristönä, jolla on omat mahdollisuutensa, edellytyksensä ja tarpeensa.

Ohjelma konkretisoi Paraisten strategian 2030, *Kasvua, joka näkyy ja tuntuu*, saariston erityisoloissa. Kaupungissa, jossa kasvun on määrä näkyä arjessa, kodeissa, työpaikoilla, palveluissa, yrittäjyydessä, yhteisöllisyydessä ja elämänlaadussa, saariston kehittämistä on ohjattava kokonaisvaltaisesti. Ohjelma osoittaa, miten kaupungin strategian tavoitteet kasvavasta, kestävästä ja osallistavasta saaristokaupungista muunnetaan käytännön toimenpiteiksi. Ohjelma ei rajoitu siihen, mitä kaupunki voi tai aikoo tehdä yksin, vaan siinä listataan myös toimenpiteitä, joita kolmas sektori ja muut viranomaiset ovat aikeissa tehdä tai joita niiden tulee tehdä ja joissa kaupungilla voi olla stimuloiva rooli tai edunvalvontarooli.

Saariston kehityksen edistämisestä annetun lain mukaan valtion ja kuntien on turvattava ja kehitettävä saariston kiinteän asutuksen mahdollisuuksia, varmistettava mahdollisuudet toimeentuloon, liikkumiseen ja peruspalvelujen saantiin sekä suojattava saariston maisemakuvaa ja luontoa. Tämä ohjelma konkretisoi tuon vastuun Paraisilla ja osoittaa, miten kaupunki haluaa kehittää saaristoaan kokonaisvaltaisesti, pitkäjänteisesti ja ylpeästi.

Toteutus edellyttää priorisointeja. Ohjelmakauden toimenpiteet valitaan ja toteutetaan yhteisesti kaupungin eri toimielinten kanssa tarpeiden, resurssien, yhteistoiminnan ja ulkoisen rahoituksen perusteella.

Paraisten kaupungin koko organisaatio tekee työtä saaristo-ohjelman toteuttamiseksi ja etujen valvomiseksi saaristo-ohjelman mukaisesti. Työtä koordinoi strateginen Saarelta saarelle -kasvuhanke. Työ tehdään yhteistoiminnassa Satamasta satamaan -hankkeen kanssa, joka vastaa Nauvon keskustan kehittämisestä, siltä osin kuin toimenpiteet koskevat tätä kokonaisuutta, ja Majakalta majakalle -hankkeen kanssa, joka vastaa ulkoisesta viestinnästä. Kasvuhankkeilla on myös tärkeä rooli sellaisten toimien yhteen kokoamisessa, tukemisessa ja stimuloimisessa, jotka on toteutettava yhdessä muiden toimijoiden kanssa.

Ohjelman laatimistyötä on koordinoinut Paraisten kaupunki, ja se on rakennettu yhteistyössä asukkaiden, nuorten, ikääntyneiden, yhdistysten, yritysten ja muiden paikallisten toimijoiden kanssa. Tavoitteet ja toimenpiteet perustuvat saariston omiin kokemuksiin ja ne on laadittu tulevaisuudentutkimuksesta ja saaristo- ja maaseutututkimuksesta saadun tiedon sekä saaristossa toteutettujen asuttavuusanalyysien pohjalta.



Kaupunki saariston kasvun suunnannäyttäjänä

Paraisten kaupunki on edelläkävijä saariston kehittämisessä vahvuuksiensa pohjalta. Saariston tulevaisuus ei ole se, että kaikki säilyy ennallaan, vaan se, että asuminen, työskentely, yrittäminen ja hyvä elämä mahdollistetaan oikeanlaisilla panostuksilla myös yhteiskunnan muuttuessa. Saaristo-ohjelma konkretisoi Paraisten strategian 2030 saariston erityisoloissa.

Strategian tavoite kasvusta, joka näkyy ja tuntuu, muunnetaan ohjelmassa saavutettavuutta, peruspalveluja, asumista, elinkeinoelämää, elinympäristöä ja identiteettiä koskeviksi toimenpiteiksi. Ohjelma tukee erityisesti tavoitetta kasvavasta saaristokaupungista, jossa ihmiset haluavat asua, yritykset voivat kehittyä ja arki toimii ympäri vuoden.

1 KAUPUNKI KEHITTÄÄ SAARISTOA



Paraisten kaupunki haluaa kehittää saaristoaan aktiivisesti. Kaupunki huomioi, että pienetkin toimenpiteet voivat vaikuttaa ratkaisevasti pieniin saariyhteisöihin. Jokaisella yksittäisellä työpaikalla ja toiminnolla voi olla ratkaiseva merkitys saaristoyhteisön säilymiselle.



Tämä merkitsee muun muassa sitä, että kaupunki toimii niin, ettei sen työpaikkoja tai yhdyskuntatoimintoja keskitetä silloin, kun se on haitallista paikallisyhteisölle, ja kehittää aktiivisesti asumisen ja elinkeinoelämän edellytyksiä.



Organisaatio stimuloi sekä henkilöstöä että asukkaita tuntemaan kuuluvuutta koko kaupunkiin ja sen ainutlaatuisiin eri alueisiin a toimimaan niiden hyväksi.

2 SAARISTOVAIKUTUSTEN ARVIOINTI KAUPUNGIN PÄÄTÖKSISSÄ



Merkittäviä päätöksiä, jotka voivat vaikuttaa saaristoon esimerkiksi asumisen ja saaristoon muuttamisen, peruspalvelujen ja hyvinvoinnin, liikenteen ja saavutettavuuden, elinkeinoelämän ja työpaikkojen, varautumisen, elinympäristön tai elinvoiman osalta, edeltää saaristovaikutusten arviointi.



Arviointi tekee näkyväksi sen, miten päätökset vaikuttavat mahdollisuuksiin asua, elää, toimia ja yrittää alueilla, joille vesistöesteet, hajanainen asutus ja riippuvuus vesiliikenneyhteysistä luovat erityiset edellytykset.



Vaikutusten arvioinnin tulee olla käytännönläheinen ja integroitu osa normaalia valmistelua sekä poliittisissa että viranhaltijapäätöksissä.

3 SAARISTOLAUTAKUNTA VASTAA SAARISTOASIOISTA





Kaupungin saaristolautakunta toimii saariston väestön hyvinvoinnin, alueen elinvoiman ja kestävän kehityksen edistämiseksi.



Lautakunta seuraa tässä roolissa saaristo-ohjelman toteutumista.



Saaristolautakuntaa kuullaan hallintosäännössä mainituissa asioissa.

Saaristo-ohjelman strategiset tavoitteet

SAARISTO-OHJELMA

1. Saavutettavuus
Hyvät ja luotettavat liikenne- ja viestintäyhteydet, sekä meritse että maitse, ympäri vuoden.

2. Peruspalvelut ja hyvinvointi
Turvalliset ja saavutettavat peruspalvelut painopisteinä terveys, hoiva, koulutus ja kulttuuri.

3. Asuminen ja tulomuutto
Houkuttelevat asumismuodot ja hyvät edellytykset tulomuutolle, erityisesti nuorille ja lapsiperheille.

4. Elinkeino ja matkailu
Elinvoimainen elinkeinoelämä ja kestävä matkailu, jotka luovat työtä, innovaatioita ja elämää ympäri vuoden.

5. Elinympäristö ja identiteetti
Elävä saaristo, jossa on ainutlaatuiset luontoarvot, vahvaa yhteisöllisyyttä ja vahva paikallinen identiteetti.

Ohjelman toimenpiteet ovat luonteeltaan ja vastuutahoiltaan erilaisia, ja kaupungin rooli vaihtelee:

TOTEUTTAMINEN
Toteutetaan suunnitelman mukaisesti valmiiksi suunniteltuja ja rahoitettuja toimenpiteitä, jotka tuottavat tulosta aikataulun mukaisesti.

KOORDINOINTI JA PILOTOINTI
Koordinoidaan toimenpiteitä, jotka edellyttävät useiden toimijoiden yhteistyötä, ja testataan uusia ratkaisuja pilottihankkeilla.

VAIKUTTAA JA VAUHDITTAA
Edunvalvomme, piristämme ja tuemme sellaista toimintaa, joka tarvitsee vaikuttamista ja vauhdittamista ratkaisujen mahdollistamiseksi.

VIESTIMINEN
Tehdään toimenpiteitä näkyviksi, välitetään viestiä ja uutta tietoa eri kohderyhmille ja käydään vuoropuhelua toimijoiden mukaan saamiseksi ja tuen luomiseksi toteutukseen ja muutokseen.

Strateginen tavoite 1: Saavutettavuus

Tavoitekuva
Toimivat kuljetukset, posti ja vakaa digitaalinen infrastruktuuri luovat saaristossa asumisen, työskentelyn ja yrittämisen perusedellytyksenä arkeen turvallisuutta ja mahdollistavat asumaan jäämisen, elinkeinoelämän, tulomuuton ja etätyön. Saavutettavuus toimii ympäri vuoden arjessa, häiriötilanteissa ja kriisitilanteissa. Saariston saavutettavuus koetaan vahvuudeksi, joka mahdollistaa elämän ja kehityksen.

MITÄ TÄMÄ TARKOITTAA

1 Matkaketjujen on toimittava ja niitä on kehitettävä

Kuljetusten on toimittava yhtenäisenä järjestelmänä, ei erillisinä lauttoina, yhteysaluksina, teinä ja joukkoliikenteenä. Matkaketjujen ei pidä vain olla olemassa, vaan niistä on myös oltava helppo löytää tietoa ja niiden on oltava helposti ymmärrettäviä.



2 Digitaalinen saavutettavuus on olennaista koko yhteisölle

Digitaalinen saavutettavuus on noussut yhtä tärkeäksi osaksi infrastruktuuria kuin fyysinen saavutettavuus. Saaristo on kuitenkin edellytyksiltään jäljessä: noin 78 prosentilla kotitalouksista on käytettävissään 100 Mbit/s:n yhteys, kun vastaava luku valtakunnallisesti on noin 96 prosenttia.



3 Posti- ja pakettiyhteyksien on toimittava

Saariston elinkeinoelämä ja asukkaat tarvitsevat toimivia posti- ja pakettipalveluja, jotta arki sujuu ja elinkeinoelämä on klipailukykyistä. Toimitusten saamisesta vesiliikenneyhteyksien ylitse on tullut monille keskeinen haaste.



4 Saavutettavuuden on toimittava varmasti

Häiriöt yhdellä osa-alueella eivät saa kaataa kokonaisuutta, ja järjestelmiä on suunniteltava myös poikkeavista tilanteista selviämiseksi. Tällaisia tilanteita ovat esimerkiksi huippusesonki, myrsky, kelirikko, pitkät sähkö- tai liikennekatkokset sekä vakavat häiriöt yhteiskunnan normaaleissa toiminnoissa.



Kytkeytyminen kaupungin strategiaan Kasvua, joka näkyy ja tuntuu
Tavoite tukee strategian tavoitetta mutkattomasta arjesta ja kaupungista, jossa ihmiset ja yritykset voivat kehittyä, nostamalla fyysisen ja digitaalisen saavutettavuuden saariston kantavaksi infrastruktuuriksi.

Toimenpidekokonaisuus	Tavoite	Keskeiset toimet	Keskeiset toimijat
1.1 Sujuvat matkaketjut	Saaristossa asuminen, työskentely, opiskelu, hoidon saaminen ja aktiivinen elämä on sujuvaa ilman, että arjesta tulee logistiikkaprojekti.	• **Toteutamme** ja **koordinoimme** parempia ja selkeämpiä matkaketjuja, jotta alueella voi asua, elää ja harjoittaa elinkeinoja. • **Toteutamme** kutsuohjatun liikenteen ja avaamme sopivia koulukuljetusratkaisuja useammille matkustajille. • **Toteutamme** sisäisen liikenteen läsnäolon valtakunnallisissa ja kansainvälisissä reittisuunnittelutyökaluissa, **viestimme** siitä ja teemme **edunvalvontaa** siihen liittyen.	Traficom; elinvoimakeskus; saaristoasiain neuvottelukunta; Paraisten kaupunki; liikenteenharjoittajat
1.2 Hyvin toimivat digitaaliset yhteydet	Puhelin- ja tietoliikenneyhteydet toimivat arjessa vakaasti mahdollistaen myös etätyön ja vastaten tuleviin kapasiteettitarpeisiin.	• Teemme **edunvalvontaa** niin, että mobiiliverkon, kuituverkon ja langattoman laajakaistaverkon katvealueita saadaan vähennettyä. • **Edistämme** kuituverkon rakentamista sinne, missä sille on edellytykset. • Teemme **edunvalvontaa** saariston tarpeiden osalta operaattoreiden ja Traficomin suuntaan ja suhteessa valtion laajakaistatavoitteisiin.	Traficom; liikenne- ja viestintäministeriö; operaattorit; saaristoasian neuvottelukunta
1.3 Posti, paketit ja arjen logistiikka	Posti- ja pakettitoimitusten saatavuus on turvattu osana arkea, elinkeinoelämää ja houkuttelevaa asumista.	• Teemme **edunvalvontaa**, jotta toimitukset toimivat ja jotta niitä kehitetään. • Teemme **edunvalvontaa** logististen solmukohtien, pakettiautomaattien, yhteisjakelun ja kriittisten toimitusprosessien osalta	Traficom; saaristoasian neuvottelukunta; pakettitoimittajat; Itella
1.4 Resilienssi ja varautuminen erityisolosuhteissa	Saaristo on turvallinen myös silloin, kun kaikki ei toimi – roolit ovat selkeät, viestintä toimii ja palautuminen tapahtuu nopeasti.	• **Toteutamme** kaupungin sisäisten skenaarioiden, vastuunjaon ja viestinnän kehittämistä häiriötilanteisiin liittyen. • Teemme **edunvalvontaa** varavoiman olemassaolon, VIRVE-saavutettavuuden, tukiasemien ja varajärjestelyjen osalta. • Teemme **edunvalvontaa** yhteysalusten ja lauttojen roolin selkiyttämiseksi häiriötilanteissa.	Erillisverkot; Kyberturvallisuuskeskus (Traficom); elinvoimakeskus; liikenne- ja viestintäministeriö; saaristoasian neuvottelukunta

Mittarit

1.1 Digitaalisissa matkaketjujärjestelmissä olevien reittien määrä; 1.2 Niiden kotitalouksien osuus, joilla on käytettävissään kiinteä laajakaista tai 5G >100Mbit/s; 1.3 Pääsaarille paketteja toimittavien rahtiyhtiöiden määrä

Strateginen tavoite 2: Peruspalvelut ja hyvinvointi

Tavoitekuva
Hyvinvointipalvelut turvataan yhteensovitetuilla, joustavilla ja paikkalähtöisillä ratkaisuilla ilman rinnakkaisten rakenteiden rakentamista. Toimivat saaristoyhteisöt, jotka tarjoavat perusterveydenhuoltoa, vanhustenhuoltoa, kouluja, lapsiperheiden sujuvaa arkea ja ennaltaehkäisevää hyvinvointia, toimivat lähellä ihmisiä. Digitaaliset ratkaisut parantavat saavutettavuutta, mutta eivät korvaa välttämättömiä fyysisiä palveluja, joissa etäisyys, toimintakyky tai kieli tekevät digitaalisista palveluista riittämättömiä.

MITÄ TÄMÄ TARKOITTAA



Kytkeytyminen kaupungin strategiaan Kasvua, joka näkyy ja tuntuu
Tavoite tukee Paraisten kaupungin strategiaa turvaamalla turvallisen ja sujuvan arjen, jota saaristoon asumaan jääminen, saaristoon muuttaminen ja hyvä elämä saaristossa edellyttävät. Pääsaarilla sijaitsevat fyysiset peruspalvelut, joita täydentävät toimivat digitaaliset ratkaisut, vahvistavat samalla paikallisyhteisöjen työpaikkoja, tulomuuttoa, koulua, kauppaa ja tulevaisuudenuskoa.

Toimenpidekokonaisuus	Tavoite	Keskeiset toimet	Keskeiset toimijat
2.1 Fyysiset peruspalvelut lähellä ihmisiä, digitaalisuus tukena	Perusterveydenhuolto ja muut peruspalvelut ovat fyysisesti saavutettavissa kaikilla pääsaarilla. Digitaaliset palvelut täydentävät näitä palveluja, kun ne toimivat eivätkä aiheuta syrjäytymistä.	• Teemme **edunvalvontaa** ja stimuloimme saariston Varha-työtä. • **Piristämme** Varhaa toteuttamaan saaristoon soveltuvan fyysisen hoidon mallin ja pilotoimaan uusia malleja. • Teemme **edunvalvontaa**, jotta palveluja koskevissa päätöksissä otetaan huomioon todelliset matka-ajat, lauttayhteydet ja kausivaihtelut. • **Toteutamme** yhteistyötä digituen osalta.	Varha; elinvoimakeskus; Traficom; Paraisten kaupunki
2.2 Sujuva arki lapsiperheille	Lapsiperheet voivat muuttaa saaristoon ja jäädä asumaan saaristoon ilman, että arjesta tulee mahdotonta.	• **Toteutamme** sujuvasti saavutettavan varhaiskasvatuksen ja koulun. • **Toteutamme** ja **stimuloimme** yhdistyksiä kehittämään harrastusmahdollisuuksia koulupäivän jälkeen pääsaarilla. • **Toteutamme** lapsiperheiden tarpeiden kytkemisen asuntojen kehittämiseen ja fyysiseen saavutettavuuteen. • Me ja paikallisyhteisö **viestimme** saariston turvallisuudesta ja arjen ratkaisuista.	Paraisten kaupunki; kolmas sektori; kiinteistön- ja maanomistajat; investoijat
2.3 Saaristoon asumaan jääminen iän karttuessa	Ikääntyneet löytävät senioriystävällisiä asuntoja, esteettömiä arjen palveluja ja mielekästä osallisuutta.	• **Tuemme** ikäystävällisten asuinympäristöjen kehittämistä lähelle palveluja. • Teemme **edunvalvontaa** fyysisen hoidon ja tärkeiden palvelujen saatavuuden osalta. • **Tuemme** kolmannen sektorin aktiviteetteja, jotka vähentävät yksinäisyyttä ja vahvistavat osallisuutta.	Paraisten kaupunki; Varha; kolmas sektori; kiinteistön- ja maanomistajat; investoijat

Mittarit

2.1 Saaret, joilla on lääkäripalveluja, hammashuoltoa ja asumispalveluja ikääntyneille; Ambulanssin vaste-aika (potilaan luo saapuminen); 2.2 Vesiliikenneyhteyksien takana asuvien alle 18-vuotiaiden määrä

Strateginen tavoite 3: Asuminen ja tulomuutto

Tavoitekuva
Saaristo tarjoaa sujuvat mahdollisuudet vakituiseen asumiseen, osavuosiasumiseen ja asettumiseen sinne pitkäaikaisesti. Monet osavuosiasukkaat, entiset saaristolaiset ja muut saaristossa asumisesta haaveilevat kohderyhmät päättävät muuttaa saaristoon, kun asuminen, työ, palvelut, saavutettavuus ja sosiaalinen osallisuus koetaan kokonaisuudeksi. Asuntotarjonta, erityisesti vuokra-asunnot ja joustavat asumismuodot, yhdessä työpaikkojen ja toimivien peruspalvelujen kanssa luovat hyvät edellytykset kasvulle.

MITÄ TÄMÄ TARKOITTAA



Kytkeytyminen kaupungin strategiaan Kasvua, joka näkyy ja tuntuu
Tavoite konkretisoi strategian tavoitteen saaristokaupungista, joka kasvaa tekemällä asumisesta, tulomuutosta ja asumaan jäämisestä mahdollista ja houkuttelevaa eri elämänvaiheissa.

Toimenpidekokonaisuus	Tavoite	Keskeiset toimet	Keskeiset toimijat
3.1 Eri elämänvaiheisiin sopivien asuntojen saatavuus	Asuntoja on eri kohderyhmien tarpeisiin: lapsiperheet, työvoima, ikääntyneet ja vuokra-asunnon tarpeessa olevat (esim. nuoret, kausityöntekijät ja ihmiset, jotka haluavat kokeilla saaristossa asumista).	• **Toteutamme** aluekohtaiset määritelmät puuttuvista asuntotyypeistä ja toteutamme kaavoitusta vuoropuhelussa paikallisyhteisön ja investoijien kanssa. • **Koordinoimme** toimintaa vuokrayhtiöidemme kanssa olemassa olevien ja uusien vuokra-asuntojen kehittämiseksi. • **Vauhditamme** kolmatta sektoria ja elinkeinonharjoittajia antamaan vuokralle ja myymään tyhjiä tai vajaakäytöllä olevia asuntoja.	Paraisten kaupungin vuokrayhtiöt; Paraisten kaupunki; kolmas sektori; kiinteistön- ja maanomistajat; investoijat
3.2 Muuttamisen kynnyksen madaltaminen	Askeleen ottaminen kiinnostuksesta tosiasialliseen muuttoon on helppoa ja turvallista, ja mahdolliset kiinnostuneet saavat helposti saavutettavissa olevaa tietoa prosessista.	• **Viestimme** kootusti antaen opastusta asumisesta, työstä, palveluista, koulunkäynnistä, rakentamisluvista ja arjen logistiikasta ja toteutamme yhdessä kolmannen sektorin kanssa “näin asuminen täällä toimii” -infopaketin kehittämistä. • **Tuemme** paikallisyhteisöjä ja kiinteistönomistajia tarjoamaan mahdollisuuksia asumisen kokeilemiseen kaikissa kunnanosissa. • **Toteutamme** sujuvia prosesseja tulomuuton kannalta kriittisissä asioissa.	Paraisten kaupunki; kolmas sektori; kolmas sektori; kiinteistönomistajat
3.3 Osavuosiasumista suurempi osa vuotta	Useammat osavuosiasukkaat viettävät enemmän aikaa saaristossa ja näkevät saariston mahdollisena tulevana kotipaikkana.	• **Edistämme** ja **koordinoimme** kolmannen sektorin kanssa paikallisyhteisöissä ”Tervetuloa kotiin” -konseptin. • **Vauhditamme** kolmatta sektoria luomaan rakenteita osallistumiseen ja verkostoitumiseen. • **Edistämme** etätyömahdollisuuksia osavuosiasukkaille ja aloittaville mikroyrittäjille (hubit, työtilat).	Kolmas sektori; Paraisten kaupunki; kiinteistönomistajat
3.4 Saaristoon koko elämän ajaksi asumaan jäämisen mahdollistaminen	Asukkaat voivat jäädä saaristoon asumaan läpi eri elämänvaiheiden myös toimintakyvyn ja palvelutarpeiden muuttuessa.	• **Edistämme** senioriystävällisiä ja esteettömiä asumisratkaisuja palvelujen lähelle. • **Toteutamme** kaavoitusta ja koordinointia alueilla peruspalvelujen, saavutettavuuden ja arjen logistiikan osalta. • Teemme **edunvalvontaa** Varhan suuntaan ja **aktivoimme** kolmatta sektoria ja yksityisiä toimijoita saaristoon asumaan jäämistä tukeviin toimenpiteisiin.	Paraisten kaupungin vuokrayhtiöt; Paraisten kaupunki; maanomistajat; investoijat; Varha; elinvoimakeskus; kolmas sektori

Mittarit
3.1 - 3.3 Muuttajien määrä; 3.4 Ikääntyneiden asumisratkaisujen määrän kasvu

Strateginen tavoite 4: Elinkeinoelämä ja matkailu

Tavoitekuva
Ympäri vuoden elinvoimainen elinkeinoelämä luo työpaikkoja, ylläpitää palveluja ja mahdollistaa saaristossa asumisen ja työskentelyn. Matkailu ja osavuosiasuminen ovat tärkeitä moottoreita ja niiden muutos kohti pidempiä sesonkeja luo kasvua. Laaja-alainen paikallistalous, jossa useat elinkeinot täydentävät toisiaan, on kehittänyt vakautta ja resilienssiä.

MITÄ TÄMÄ MERKITSEE

1 PIENET PAIKALLISET MARKKINAT VAATIVAT SUUREMPIA VIRTOJA



Vakituinen väestö ei kaikkialla riitä ympärivuotisesti elinvoimaisen elinkeinoelämän asiakaspohjaksi. Saariston on sen vuoksi vahvistettava kytköstä matkailijoihin, osavuosiasukkaisiin, muuttajiin, etätyöntekijöihin ja alueelliseen kysyntään.

2 KAUSIVAIHTELU LUO SEKÄ MAHDOLLISUUKSIA ETTÄ HAAVOITTUVUUTTA



Matkailu ja osavuosiasuminen tuovat ratkaisevaa kysyntää, mutta kun käyttö keskittyy lyhyeen huippusesonkiin, yritykset, työpaikat ja palvelut ovat haavoittuvia. Saariston taloutta on sen vuoksi kehitettävä niin, että entistä useammat palvelut, aktiviteetit ja asumismuodot toimivat ja houkuttelevat myös keväällä, syksyllä ja talvella.

3 MYÖS OSAVUOSIASUMISEN KAUSIVAIHTELU VAIKUTTAA KOKO TALOUTEEN



Kysynnän vaihtelut vaikuttavat kauppaan, rakentamiseen, kuljetuksiin, palveluihin ja ympärivuotisen työnteon mahdollisuuksiin ja sitä kautta mahdollisuuteen muuttaa saaristoon.

4 PAIKKAKUNNAN HYÖTYMINEN EDELLYTTÄÄ ARVON JÄÄMISTÄ PAIKKAKUNNALLE



Suurempi matkailijamäärä tai suuremmat virrat eivät riitä, jos kulutus poistuu alueelta nopeasti. Todellinen hyöty syntyy, kun matkailijat, osavuosiasukkaat ja paikallinen kysyntä vahvistavat paikallisia yrityksiä, paikallisia työpaikkoja, paikallisia ostoksia ja toimialojen välistä yhetisyötä. Saariston kehittämisessä onkin kyse arvon jäämisestä paikkakunnalle, ei pelkästä volyymistä.

5 TOIMIVA ELINKEINOELÄMÄ TARVITSEE USEITA TUKIJALKOJA



Saaristoyhteisö on haavoittuva, jos talous lepää liian harvojen toimintojen varassa. Maa-, metsä- ja kalatalouden, matkailun, palvelujen, rakentamisen, kulttuurin, ruoan, etätyön ja pienyritäijyyden täytyy yhdessä luoda laaja-alaisempaa ja vakaampaa taloutta. Laajempi elinkeinorakenne vähentää haavoittuvuutta, vahvistaa ympärivuotista työllisyyttä ja vähentää paikallisyhteisöjen riippuvuutta yksittäisestä sesongista, toimijasta tai toiminnasta.

Kytkeytyminen kaupungin strategiaan Kasvua, joka näkyy ja tuntuu
Tavoite tukee strategian tavoittelemaa kasvua vahvistamalla työpaikkoja, yrittäjyyttä, ympärivuotista taloutta ja arvon jäämistä paikkakunnalle.

Toimenpidekokonaisuus	Tavoite	Keskeiset toimet	Keskeiset toimijat
4.1 Toimeentulo vahvistaa elämisen edellytyksiä	Saaristossa on realistista asua, tehdä työtä ja harjoittaa yritystoimintaa, koska työmahdollisuudet ovat näkyviä, etätyö toimii ja yrittäjyyttä tuetaan.	• **Toteutamme** kaupungin omien työpaikkojen kehittämistä saaristossa. • **Viestimme** saariston työmahdollisuuksista ja yrittäjätarpeista. • **Edistämme** etätyön solmupaikkojen syntymistä palvelupisteiden yhteyteen. • **Toteutamme** pienyrityksille tarkoitettua matalan kynnyksen tukea.	Paraisten kaupunki; elinkeinoelämä; Metsähallitus; kolmas sektori
4.2 Arvon jääminen paikkakunnalle	Suurempi osa asukkaiden, osavuosiasukkaiden ja matkailijoiden kulutuksesta jää paikkakunnalle.	• **Viestimme** edistäen paikallisten tuotteiden ja toimitusketjujen näkyvyyttä. • **Toteutamme** ja **stimuloimme** useita toimintoja yhdistäviä palvelupisteitä ja kylien solmupaikkoja. • **Edistämme** verkostoitumista ja yhteistyötä yritysten ja toimialojen välillä näkyvyyden lisäämiseksi sekä ylpeyden tunnetta saaristoalkuperästä.	Elinkeinoelämä; yrittäjäyhdistykset; Paraisten kaupunki
4.3 Osaaminen, työvoima ja yrittäjät	Saaristo koetaan houkuttelevaksi ja mahdolliseksi paikaksi yrittäjyydelle, työvoimalle ja nuorille yrittäjille.	• **Edistämme** toimitilojen, maa-alueiden ja yritysympäristöjen saatavuutta saaristossa. • **Edistämme** työvoiman ja yrittäjien muuttoa panostamalla asumiseen, verkostoihin, palvelukulttuuriin ja Tervetuloa kotiin -konseptiin. • **Toteutamme** tukea sukupolvenvaihdoksiin, omistajanvaihdoksiin ja nuorten yrittäjyyteen.	Paraisten kaupunki; kiinteistönomistajat; elinkeinoelämä; kolmas sektori
4.4 Ympärivuotinen talous	Kysyntä jakautuu tasaisemmin vuoden ympäri, mikä luo vakaampia yrityksiä, enemmän työpaikkoja ja parempia palveluja.	• **Toteutamme** ja tuemme kehittämistä matkailumajoituksen, matkailutuotteiden ja tapahtumien lisäämiseksi muiden sesonkien kuin huippusesongin ajaksi sekä reittien ja huippusesongin ulkopuolisten aukioloaikojen kehittämistä. • **Toteutamme** hiljaisempien sesonkien kohdemarkkinoinnin vahvistamista ja stimuloimme ristiinmarkkinointia. • Teemme **edunvalvontaa** rengasteiden laadun, turvallisuuden ja aukioloaikojen osalta. • **Edistämme** osavuosiasukkaiden etätyömahdollisuuksia kesäajan ulkopuolella.	Elinkeinoelämä; kolmas sektori; Metsähallitus; Paraisten kaupunki; Visit Turku Archipelago

Mittarit
4.1 Työttömyysaste; 4.2 - 4.5 Yritysbarometri, yritysten määrä, yritysten EU:lta saaman ulkoisen rahoituksen euromäärä

Strateginen tavoite 5: Elinympäristö

Tavoitekuva
Se, mitä nyt suunnitellaan, muovaa saariston elinympäristöä sukupolvien ajan. Saariston luontoa, maisemia, kulttuuria, kieltä ja paikallistietoa kehitetään vahvaksi pohjaksi hyvinvoinnille, tulomuutolle, matkailulle ja elinkeinoelämälle. Kehitystä ohjataan niin, että luonnon kantokykyä, maisema-arvoja ja kulttuuriperintöä ei kuluteta loppuun, vaan ne muodostavat perustan tulevaisuuden elinvoimalle. Kaupunki toimii vuosien 2023–2035 ilmasto- ja ympäristöohjelmansa mukaisesti.

MITÄ TÄMÄ MERKITSEE

1 SAARISTON OMALEIMAISUUS ON SEN VETOVOIMAN PERUSTA

Saariston luonto ja puhdas meri, hiljaisuus, turvallisuus, saaristolle ominainen rakennus- ja kulttuuriympäristö ovat saariston elinvoiman perusta. Kehittämistä, rakentamista, matkailua ja alueiden käyttöä on sen vuoksi ohjattava niin, että ekologiset arvot, kulttuuriympäristö ja paikan omaleimaisuus vahvistuvat eivätkä rapaudu.



2 OHJATTU KEHITTÄMINEN SUOJAA SEKÄ LUONTOA ETTÄ ELINVOIMAA

Saariston vetovoimaa ei voida rakentaa kuluttamalla asteittain niitä ympäristöjä, jotka tekevät alueesta ainutlaatuisen. Rakentaminen, matkailu, liikenne ja palvelut on sen vuoksi ohjattava paikkoihin, joissa kuormitusta voidaan hallita, erityisesti olemassa oleviin kyläkeskuksiin ja infrastruktuurin solmukohtiin, kun taas herkkiä luonnonympäristöjä ja kulttuuriympäristöjä suojellaan tulevaisuutta varten.



3 ELÄVÄ SAARISTOMERI VAATII SEKÄ SUURIA ETTÄ LÄHELLÄ TEHTÄVIÄ RATKAISUJA

Puhdas ja elävä meri on saariston luonnon, kulttuurin, asumisen, matkailun ja elinkeinoelämän perusedellytys. Rehevöitymistä on torjuttava useilla tasoilla: valtakunnallisilla ja alueellisilla toimenpiteillä valuma-alueilla ja maataloudessa sekä paikallisesti toimivilla ratkaisuilla jätevesien, kuivakäymälöiden, jätteiden, satamien ja veneilyn, osalta.



4 PAIKALLISTIETO JA OSALLISUUS KESTÄVYYDEN MAHDOLLISTAJINA

Kestävä kehitys kohti hyvää tulevaisuutta onnistuu, kun asukkaat, osavuosiasukkaat, yritykset, yhdistykset ja matkailijat ymmärtävät saariston erityispiirteet ja tuntevat vastuuta paikan tulevaisuudesta. Saaristotietoa, kulttuuria, kieltä, paikallista identiteettiä ja yhteistä omistajuutta on sen vuoksi vahvistettava luonto-, elinympäristö- ja identiteettityön lähtökohtana, ei vain sen ohella.



Kytkeytyminen kaupungin strategiaan Kasvua, joka näkyy ja tuntuu
Tavoite tukee strategian arvoa ”rakkaus” välittämällä siitä, miten kaupunkimme, sen asukkaat ja ympäristöä voivat, sekä toimimalla turvallisen, vastuullisen ja kestävän tulevaisuuden puolesta.

Toimenpidekokonaisuus	Tavoite	Keskeiset toimet	Keskeiset toimijat
5.1 Kestävä kaavoitus ja maankäyttö	Rakennettua ympäristöä ja elinympäristöä kehitetään luonnon kantokyvyn, maisema-arvojen sekä pitkäjänteisen kestävyyden pohjalta.	• **Toteutamme** selkeitä ja ennakoitavia kaavoitusprosesseja. • **Toteutamme** pääsaarten kehittämistä ottaen huomioon niiden vahvuudet, erityispiirteet ja myös erilaiset haasteet. • **Edistämme** pienempien saarten elinvoimaisuutta. • **Toteutamme** luonto-, maisema- ja kulttuuriarvojen huomioon ottamista kaavoituksessa ja maankäytössä.	Paraisten kaupunki, ilmasto- ja ympäristöohjelma; elinvoimakeskus; Syke; maanomistajat; maatilat
5.2 Hyvinvoiva Saaristomeri	Saaristomeren ekologista tilaa vahvistetaan ja se turvataan pitkäjänteisesti asumisen, virkistyksen, elinkeinoelämän ja matkailuelinkeinon perustana.	• **Toteutamme** osallistumista alueellisiin vesiensuojeluhankkeisiin. • **Toteutamme** ja **stimuloimme** jätevesistä, maankäytöstä, veneilystä ja rannikkoalueiden toiminnasta tulevan paikallisen kuormituksen vähentämistä. • **Edistämme** maanomistajien, yhdistysten, elinkeinoelämän ja valtion toimijoiden yhteistoimintaa. • **Toteutamme** vesiensuojelun integroinnin osaksi asumisen ja elinkeinojen suunnittelua.	Elinvoimakeskus; Syke; Saaristomeren biosfäärialue; maanomistajat; maa-, metsä ja kalatalous; Paraisten kaupunki; maanomistajat; elinkeinoelämä
5.3 Toimivat ratkaisut jätteille ja jätevesille	Asukkaiden, osavuosiasukkaiden ja matkailijoiden on helppo toimia oikein, ja ratkaisut toimivat ympäri vuoden ja kävijähuippujen aikana.	• **Toteutamme** tiedon tuottamista kuivakäymälöistä, harmaavesistä ja jäteratkaisuista. • **Viestimme** hyvistä esimerkeistä ja ratkaisukeskeisestä neuvonnasta. • **Toteutamme** rakennusvalvonnan ja ympäristöviranomaisten tiedottamisen yhteensovittamista. • **Pilotoimme** ratkaisuja satamiin, luonnonsatamiin ja käyntikohteisiin ja viestimme niistä.	Paraisten kaupunki; elinvoimakeskus; Syke; elinkeinoelämä
5.4 Vahva saaristoidentiteetti ja kulttuuri	Saaristoidentiteetti, kaksikielinen kulttuuri ja paikallinen kulttuuriperintö vahvistavat hyvinvointia, tulomuuttoa ja kestävää matkailua.	• **Toteutamme** saaristotiedon kehittämistä kaupungin kouluissa. • **Aktivoimme** yhdistyksiä vahvistamaan paikallista identiteettiä ja kulttuuria. • **Koordinoimme** paikallisten tapahtumien näkyväksi tekemistä. • **Toteutamme** ja **koordinoimme** saaristoteemojen vahvistamista tuotekehityksessä ja markkinoinnissa.	Paraisten kaupunki; Saaristomeren biosfäärialue; kolmas sektori; elinkeinoelämä
5.5 Strategisesti ohjattua, kestävää matkailua herkissä ympäristöissä	Matkailu kasvaa laadullisesti ilman, että luonnon tai paikallisyhteisön kantokyky ylittyy.	• **Toteutamme** toimenpiteitä, jotka vähentävät kulumista, esimerkkinä väylät ja ohjeet. • **Toteutamme** paikallisesti jalkautettavien kestävän luontomatkailun kriteerien kehittämistä. • **Toteutamme** heikompien sesonkien ja uusien käyntialueiden ohjattua kehittämistä.	Paraisten kaupunki; elinkeinoelämä; Visit Turku Archipelago

Mittarit

5.2 Vesiensuojelutoimenpiteisiin liittyvien yhteistöiden määrä; 5.3 Toteutetut tiedottamistoimet; 5.4 Niiden koulujen määrä, joissa saaristotieto on teemana; 5.5 Toteutettu kulutuksen vähentäminen painepisteissä, toimien määrä.

Seuranta ja ohjaus

Toimenpiteiden priorisointi tehdään vuosittain osana kaupungin strategista ohjausta yhteistyössä saaristolautakunnan ja kaupungin muiden toimielinten kanssa. Painopiste asetetaan niihin toimiin, jotka parhaiten tukevat kasvua, joka näkyy ja tuntuu saariston arjessa, ja joille tarvittaessa löydetään rahoitus.

Saaristo-ohjelman toteuttamista koordinoi kasvuhanke Saarelta saarelle, joka raportoi kaupungin johtoryhmälle, saaristolautakunnalle, kaupunginhallitukselle ja kaupunginvaltuustolle. Seurannan tulee osoittaa, mitä on toteutettu, mitä on käynnissä ja mitä suunnitellaan. Seurannan tulee myös osoittaa, miten ohjelma vahvistaa saariston perustavanlaatuisia elinedellytyksiä.

- Saarelta saarelle kokoaa vuosittain raportin saaristo-ohjelman toimenpiteistä sekä raportoi saaristolautakunnalle kokouskohtaisesti.
- Toimenpiteet, jotka edellyttävät talousarviota, investointeja tai uusia poliittisia linjauksia, viedään kaupungin normaaliin päätöksentekoprosessiin.
- Saaristovaikutusten arviointia käytetään saariston elinedellytyksiä koskevien päätösten valmistelussa saaristo-ohjelman painopisteet huomioon ottaen, ja saaristovaikutusten arvioinnin käyttöä seurataan vuosittain.
- Saaristolautakunta seuraa ohjelman kokonaisuutta ja nostaa esiin painopisteitä.

Seurantataso	Kysymys, johon on vastattava
Toteutus	Ovatko toimenpiteet käynnistyneet? Onko vastuut, aikataulu, resurssit ja seuraavat vaiheet määritelty?
Tulokset arjessa	Näkyykö saavutettavuudessa, palveluissa, asumisessa, työssä, paikallistaloudessa tai elinympäristössä parannuksia?
Strateginen vaikutus	Vahvistuvatko tulomuutto, asumaan jääminen, yritysten edellytykset, varautuminen, identiteetti ja kestävä kehitys?
Eduntavalvonta	Mihin ulkoisiin päätöksiin, rahoitusasioihin tai viranomaisprosesseihin vaikutukset kohdistuvat ja millaisin tuloksin?

Saaristo-ohjelman laatimistyötä on koordinoinut seuraava saaristolautakunnan asettama työryhmä

- Christer Friis (ordförande)
- Aada Ala-Tala
- Erika Silventoinen
- Kaj-Johan Karlsson
- Maija Elenius
- Nina Söderlund
- Rolf Schwartz
- Petra Öhman (sekreterare)
- Benjamin Donner (skärgårdschef, Pargas stad)

Työpajoja on järjestetty muun muassa seuraavin kokoonpanoin

- Asukkaat, yhdistykset ja elinkeinoelämä Nauvo, Korppoo, Parainen ja Houtskari
- Asukkaat, yhdistykset ja elinkeinoelämä Iniö
- Nuorisovaltuuston ja koulujen oppilaskuntien edustajat
- Vanhusneuvosto
- Vammaisneuvosto
- Saaristolautakunta
- Koulujen rehtorit
- Kaupungin osastot ja yksiköt
- Kaupungin johtoryhmä

Ohjelma on hyväksytty saaristolautakunnassa 08.09.2026, kaupunginhallituksessa xx.xx.xxxx ja valtuustossa xx.xx.xxxx.

Saaristo-ohjelmassa käytetyt keskeiset lähteet ja tutkimustieto:

- Paraisten kaupungin strategia 2030, Kasvua, joka näkyy ja tuntuu (Paraisten kaupunki 2025)
- Liite: Tietopohja Paraisten kaupungin saaristo-ohjelmalle 2026 - 2029
- Matkailun tulo- ja työllisyysvaikutukset 2024, Paraisten kaupunki (Visitory 2025)
- Asuttavuusraportti Houtskari | Iniö | Korppoo | Nauvo (Saaristomeren biosfäärialue 2025)
- Maaseudulle ja saaristoon muuton kannustimet (Valtioneuvoston kanslia 2025:7)
- Saaristo- ja vesistöalueiden valtakunnallinen kehittämisohjelma vuosille 2024–2027 (Maa- ja metsätalousministeriö 2024:27)
- Saariston tietopaketti – Suomen saariston tilannekuva 2024 (Maa- ja metsätalousministeriö 2024)
- Kausiasutus saaristoisilla hyvinvointialueilla (Maa- ja metsätalousministeriö 2025)

Fakta: Ihmisen läsnäolo

Saariston todellinen väestöllinen pohja on huomattavasti suurempi kuin saaristossa vakinaisesti asuva väestö. Osavuosiasukkaat oleskelevat saaristoalueillamme keskimäärin 80–92 vuorokautta vuodessa, mikä on huomattavasti enemmän kuin ennen koronapandemiaa. Osavuosiasukkaiden määrän ja huippusesongin ulkopuolisten matkailijoiden määrän kasvulla on suuri merkitys yhteisölle. Alla esimerkit neljästä saaristokaupungin saaristoalueesta:

Nauvo (1 299 as.)	Korppoo (754 as.)	Houtskari (479 as.)	Iniö (172 as.)
153 Vierailijaa	148 Vierailijaa	112 Vierailijaa	234 Vierailijaa
6 Vapaa-ajan asukasta	7 Vapaa-ajan asukasta	7 Vapaa-ajan asukasta	10 Vapaa-ajan asukasta
Henkilöpäiviä yhteensä vuodessa	Henkilöpäiviä yhteensä vuodessa	Henkilöpäiviä yhteensä vuodessa	Henkilöpäiviä yhteensä vuodessa
1 442 475	877 991	538 745	297 171
Vastaa koko vuoden oleskeluja 3 952	Vastaa koko vuoden oleskeluja 2 405	Vastaa koko vuoden oleskeluja 1 476	Vastaa koko vuoden oleskeluja 814

Mittajaksot = henkilöpäivät / 365 | Lähde: Väestötilastoraportti Nauvosta, Korppoosta, Houtskarista ja Iniöstä | Asukasmäärä: Tilastokeskus 31.12.2025

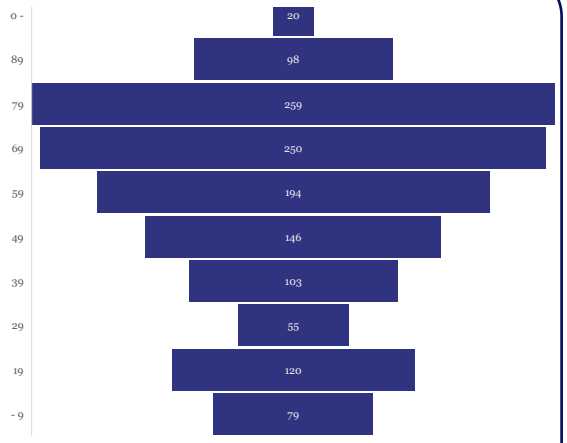
Muutto Nauvoon ja Houtskariin on viime vuosina ollut lähtömuuttoa suurempaa. Paraisten, Iniön ja Korppoon kunta-alueilla muuttoliikkeen suunta on vaihdellut vuosittain.

Keskeinen haaste on ollut se, että syntyvyys on kuolleisuutta alhaisempi. Tämä väestönmuutos on johtanut väestön vähenemiseen, vaikka muuttoliike on joillakin alueilla ollut positiivinen.

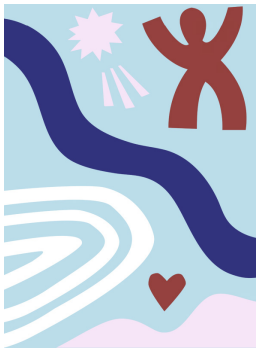
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Parainen	12 103	12 081	11 998	12 021	11 910	11 792
Nauvo	1 378	1 358	1 340	1 353	1 324	1 299
Korppoo	803	792	788	761	761	754
Houtskari	500	509	508	504	489	479
Iniö	185	180	187	184	178	172

Lähde: Tilastokeskus vuosittain 31.12.

Saariston väestörakenne osoittaa, että tarvitaan vahvasti sekä turvallista mahdollisuutta jäädä asumaan saaristoon että uu tta muuttoliikettä saaristoon. Kasvava ikääntynyt väestö edellyttää toimivia hoiva- ja terveyspalveluja, arjen palveluja, esteettömiä asumisratkaisuja sekä ihmisiä lähellä olevia liikenneyhteyksiä. Samalla lasten, nuorten aikuisten ja työikäisten vähäinen määrä merkitsee, että kaupungin on myös panostettava asuntoihin, työpaikkoihin, kouluihin ja sujuviin arjen ratkaisuihin, jotka mahdollistavat uusien asukkaiden ja lapsiperheiden asettumisen saaristoon.



Esimerkki: Nauvon asukasrakenne 2024



Mereltä merelle

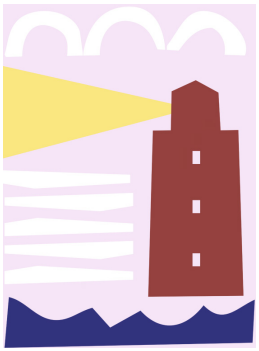
Pitkän aikavälin kehittämissuunnitelma, joka vahvistaa Paraisten keskustaa, Norrby ja vierassatama keskeisinä solmukohtinaan.

Tavoitteena on luoda vetovoimainen, elävä ja helposti saavutettava kaupunkikeskusta, joka houkuttelee uusia asukkaita ja kävijöitä koko alueelta. Suntin ja sen rantojen kehittäminen tuo keskustaan kaivattua eloa ja keskustaan rakennetaan paljon uusia asuntoja. Suunnitteluun osallistetaan paraislaiset, yhdistykset, kiinteistönomistajat ja yritykset, jotta kehitys vastaa monipuolisesti heidän tarpeisiinsa ja toiveisiinsa. Projekti hyödyntää keskustan ainutlaatuista sijaintia lähellä Turkua ja porttina saaristoon.



Sillalta sillalle

Parantuneet tieyhteydet Turkuun avaavat uusia mahdollisuuksia Paraisille, Paraistenväylä lyhentää matka-aikaa Turkuun ja lähimpänä Turkua sijaitseva Kirjala on avainasemassa tässä kasvussa. Alueen päiväkoti ja suomen- sekä ruotsinkielinen alakoulu tekevät siitä erityisen houkuttelevan lapsiperheille. Aluetta kehitetään yhteistyössä yksityisten maanomistajien kanssa.

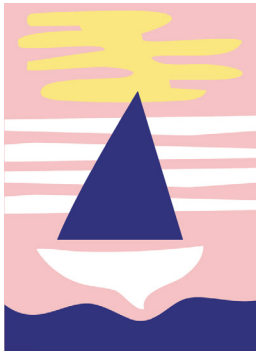


Majakalta majakalle

Parainen lienee Suomen parhaiten varjeltu salaisuus: luonnonkaunis ja toimiva saaristokaupunki, jossa on kaikki hyvän arkeen tarvittava – alle puolen tunnin etäisyydellä Turusta.

Majakalta majakalle -hanke rakentaa Paraisten brändiä ja tekee kaupungista näkyvän ja houkuttelevan. Huolellisella profiloinnilla määrittelemme, mitkä viestit nostetaan esiin, mille kohderyhmille ne suunnataan ja miten vahvistamme Paraisten kuvaa niin alueellisesti kuin valtakunnallisestikin.

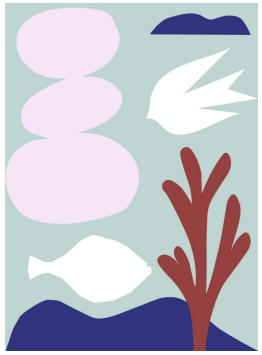
Vuosiksi 2025–2029 laaditaan erillinen viestintä- ja markkinointisuunnitelma tämän työn kohdentamiseksi ja vahvistamiseksi. Tavoite on kirkas: Paraisten tulee kuulua, näkyä ja tuntua.



Satamasta satamaan

Satamasta satamaan -hankkeella vahvistetaan Nauvon vetovoimaa ja luodaan tilaa uusille asukkaille, yrityksille ja ideoille. Viiden vuoden aikana kehitämme alueen tonttitarjontaa asumisen ja elinkeinoelämän tarpeisiin vastaten.

Hanke rakentuu Nauvon vahvuuksille: vahvalle saaristoidentiteetille, kahdelle satamalle ja runsaslukuiselle vapaa-ajanasukkaiden yhteisölle, joka on tärkeä voimavara tulevaisuuden muuttovoimissa.



Saarelta saarelle

Paraisilla on yli sata asuttua saarta ja tuhansia vapaa-ajan asukkaita. Saarelta saarelle -kasvuhanke tukee Paraisten ulkosaariston elinvoimaa hyödyntämällä saaristolaisten kokemuksia ja tarpeita.

Kootun tiedon pohjalta laaditaan saaristo-ohjelma, joka tukee muuttoa saarille, elinkeinojen kehitystä ja palvelujen turvaamista. Tavoitteena on nostaa esiin ulkosaariston ainutlaatuisuus ja tehdä siitä entistä houkuttelevampi paikka asua, elää ja työskennellä.

S

Saaristokaupunki Parainen lukuina



Väestö vesiyhteyksien takana
ca 2 900

Maa-ala
890 km²

Vesiala
4 657 km²

Rantaviivaa
6 348 km

Saarten määrä
12 424*

Ympärivuotisesti asutut saaret
104

Rakennetut saaret
1 221

Vapaa-ajan asuntoja
ca 8 910

Väestö vailla vesiyhteyksiä
25

Koulut vesiyhteyksien takana
6

Lautta- ja yhtesalusreittejä
23
sis. yksityiset lossit

Saaret: >20m2 . Luvut: Paraisten kaupunki 2026

Pargas
Parainen